Λιτότητα και υφολογική ευστοχία

«Το αμάρτημα της μητρός μου» του Βιζυηνού από το Θέατρο Ένα

Ο Χρίστος Ζάνος υπογράφει τη διασκευή του διηγήματος του Γεώργιου Βιζυηνού «Το αμάρτημα της μητρός μου» και τη σκηνοθεσία του έργου στη σκηνή του Θεάτρου Ένα. Όταν η δημιουργία αρχίζει από το πλάσιμο ενός θεατρικού δρώμενου από έργο άλλου λογοτεχνικού είδους, τότε η σκηνοθετική οργανωτική σκέψη μπαίνει ως μεταλλικός σκελετός στην ύλη του κειμένου. Εύπλαστη ή δύσπλαστη, αυτή εξ αρχής παίρνει τη μορφή που οραματίστηκε ο σκηνοθέτης-διασκευαστής. Το στάδιο της διαμόρφωσης του σκηνοθετικού σχεδίου και της διασκευής του κειμένου συμπίπτουν και προϋπάρχουν του σκηνικού στησίματος. Η παράσταση βασίζεται στην αποκρυσταλλωμένη και λεπτομερώς δουλεμένη γραμμή, προϊόν μακράς νοητικής δοκιμαστικής αναμέτρησης με το συγκεκριμένο διήγημα, αλλά και γενικότερα με την ιδιαιτερότητα της γλώσσας του συγγραφέα και την αισθητική του. Δεν πρόκειται για φιλολογική ανάλυση, αλλά για ανίχνευση κρυμμένων, μέσα στην αυτοβιογραφική πρωτοπροσωπική αφήγηση του Βιζυηνού, προοπτικών δραματοποίησης, για απελευθέρωση θεατρικής ενέργειας ενός λεπτού ψυχογραφικού κειμένου.

Διασκευή/Σκηνοθεσία: Χρίστος Ζάνος. Κοστούμια/Διαμόρφωση σκηνικού χώρου: Ελισάβετ Αντάπαση. Μουσική: Σάββας Σάββα. Σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης. Παίζουν: Μανώλης Μιχαηλίδης, Έλενα Παυλίδου, Κωνσταντίνος Αλκιβιάδης, Ρένα Ξενοφώντος, Μαρία Πολυκάρπου, Σωτήρης Χριστοφή

Ο Βιζυηνός ανήκει στην κατηγορία των συγγραφέων η ζωή των οποίων «συμπληρώνει» το έργο τους με τον πιο τραγικό τρόπο. Τέτοιοι ήταν ο Παπαδιαμάντης, ο Γκόγκολ, ο Ντοστογιέφσκι. Στη διασκευή του Χρίστου Ζάνου η δράση μεταφέρεται σ' ένα φρενοκομείο, η είσοδος του συγγραφέα-αφηγητή στο χώρο είναι ταυτόχρονα και ο εγκλεισμός του στο ίδρυμα. Η σκηνική φόρμα που επιλέγηκε από τον σκηνοθέτη βασίζεται στην τραγική κατάληξη της ζωής του Βιζυηνού. Οι μικρές προσθήκες από άλλα διηγήματα του συγγραφέα εντάσσονται ομαλά στο κείμενο. Ο αφηγηματικός λόγος διαμοιράζεται μεταξύ των προσώπων του έργου, χωρίς να διασπάται ο λόγος και να προδίδεται το ύφος. Οι ηθοποιοί έχουν κατακτήσει τη γλώσσα του Βιζυηνού έτσι που η φυσικότητα της εκφοράς του λόγου, η συναισθηματική πληρότητα, η ομορφιά και ο πλούτος της γλώσσας συνυπάρχουν αρμονικά. Ο Μανώλης Μιχαηλίδης κρατώντας το κύριο βάρος και την ευθύνη της αφήγησης παράλληλα με τη ροή της μεταμορφώνεται σε Γιώργη-παιδί, στον Πατέρα, στον Βιζυηνό έγκλειστο.

Η ανάθεση του ρόλου την μητέρας στη νέα ηθοποιό Έλενα Παυλίδου δικαιολογείται αρχικά από τη φόρμα της παράστασης, όπου οι τρόφιμοι του φρενοκομείου ταυτίζονται με τα πρόσωπα της αφήγησης του Βιζυηνού. Αλλά την πραγματική δικαίωση η ηθοποιός κερδίζει με το παίξιμό της, φτάνοντας σε βαθιά τραγικότητα της ηρωίδας του έργου, χωρίς υπερβολές και εξάρσεις. Οι δύο ηθοποιοί καταφέρνουν μέσα από την παράλληλη αφήγηση, αλλά και λεπτή σύμπραξη να πραγματευτούν υποκριτικά τις βαθύτατες έννοιες που υπάρχουν στο «Αμάρτημα της μητρός μου», όπως η άρρηκτη ψυχική σχέση μητέρας-παιδιού, ο αβάσταχτος πόνος της απώλειας, η εξιλέωση, η απόρριψη, ο συμβολισμός του φύλου.

Εκτός από την αγωγή του λόγου και την ψυχολογική ολοκλήρωση των κεντρικών μορφών, ο Χρίστος Ζάνος έθεσε ως στόχο και την πλαστική καθοδήγηση των ηθοποιών του. Οι σκηνές της Μητέρας με την άρρωστη Αννιώ έχουν την τραγικότητα μιας αποκαθήλωσης, μιας Pieta. Οι νεαροί ηθοποιοί Κωνσταντίνος Αλκιβιάδης, Ρένα Ξενοφώντος, Μαρία Πολυκάρπου, Σωτήρης Χριστοφή, υπήρξαν δεκτική και εύπλαστη ομάδα.

Η ατμόσφαιρα του οίκου της θλίψης ενισχύθηκε από τη δουλειά των τριών άλλων συντελεστών της παράστασης. Ο Άντρεας Χριστοδουλίδης έκανε εξαιρετικό φωτισμό που εκφράζει τον ψυχισμό των ανθρώπων του έργου, που σημαδεύει τις χρονικές και τις συναισθηματικές μεταβολές. Ο Σάββας Σάββα, συνθέτης της παραγωγής, μινιμαλιστικός και στυλιστικά ακριβής. Τα ίδια χαρακτηριστικά , η λιτότητα και η υφολογική ευστοχία, έχει η δουλειά της ενδυματολόγου Ελισάβετ Αντάπαση. Η ωριμότητα ενός καλλιτέχνη αποδεικνύεται από τη συνειδητή και εσωτερικά δικαιολογημένη στοχοθέτηση, τη σωστή εκτίμηση και αξιοποίηση μέσων που διαθέτει για την υλοποίησή των στόχων του και την αισθητική και ιδεολογική συνέπεια. Οι φετινές τρεις δουλειές του Χρίστου Ζάνου μαρτυρούν την ώριμη και γόνιμη περίοδο της πορείας του.

Η ωριμότητα ενός καλλιτέχνη αποδεικνύεται από τη συνειδητή και εσωτερικά δικαιολογημένη στοχοθέτηση, τη σωστή εκτίμηση και αξιοποίηση μέσων που διαθέτει για την υλοποίησή των στόχων του και την αισθητική και ιδεολογική συνέπεια. Οι φετινές τρεις δουλειές του Χρίστου Ζάνου μαρτυρούν την ώριμη και γόνιμη περίοδο της πορείας του.

ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ